

ACC. NR. 5350

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Pelleus Karlsson*
Härad: *Kinnared* Adress: *Kristinehed Vadsbo*
Socken: *Vadsbo* Berättat av: *Karl Gustav Petersson*
Uppteckningsår: *1938* Född år *1872* i *Kalshult*

Uppteckningen rör

Härhjälpe 1900

Skriv endast på denna sida!

12 sid.

ACC. NR. 5350

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland*

Upptecknat av: *Pelleus Karlsson*

Härad: *Kinnared*

Adress: *Kristinestad, Tadeslära*

Socken: *Tadeslära*

Berättat av *Karl Gustav Petersson*

Uppteckningsår: *1938*

Född år *1872* i *Kalusvik*

Uppteckningen rör

Hörhjälpe 1900

Skriv endast på denna sida!

12 sid.

Kärkjalpe på Strandatorpet
i 5350

Peders Cove år 1900.

- Jassa, du kere, du vell veta hur då gese
te va ett redit kärkjalpe förr i Tien. A då
kan du väl få ållsam du ber me så graut
ja kamma ju förstas inte ikaj på reysli. Länge
tidå tåkaka, men ja hade själva ett kärkjal-
pe kaa på Strandatorpet 1900.

Det är min far som berättar och jag
antuknar:

- Som du vet kaa ja allti kallt all
fajlit å krabbit. Vasst va då väl
färstas nå vi va nygefta moå å ja.
Gära kärkjalpe å minsam inget nåj
ska ja lala om, men en fajtia stacka-
re för minsjäken inte välja. A på
somnad 1900 va då reut besatt fö
moå å me. Skallda hade vi ju app övä
öronen, men då gese väl an må då; vi
hade en rasans öbua må.

Ja kaddk två köa, landa. Di va prak-²
tia å staaka te å dra, ⁵³⁵⁰ en rtt paa redia
Karragårsta. Men en kväll i augusti måne
kom ~~moå~~ hem från skojen å lipade. Hong
kade nekkat den sna koen, då va färrästen
Hong som dra på tesian, legganer nära
ett stenstjärre. Hong kade försäkt å kära
app koen, men då kade inte gill; Hong
kade brattit äss då sna beust. Så då
va mestt inte اونلitt att moå lipade
i fattidomen. Då va inget annat å göra än
å slakta då arma kreatur. Då ble en
kännerå förlust, men då ~~va~~ va vass-
ta va i alla fall att ja ingu ting had-
de te å kära joån må. Men då va då ja
funderade på å göra ~~hjälp~~ hjälp. Då kes-
tade förstas pengå då må. Då stråk nå-
tan så måe ja fuk få koen te då
kalasst.

En veska fäe hjälpet skall ble
get omkring i Ongslanna (Odenlanda) by.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

2

5350
Ä både opp bönnarna som du vet sä ä 3.
Då sekkan göra i kyrk. Ä de fläste bön-
narna (bänderna) levade ä komma. Ä di be-
hövs nok, tänkte ja, ja kaja ju tie
lönnelonn ja ä, ä då ä ju inte sä varst
man, som ja har igensätt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

3

Då va i alla fall på moä fete möe
ä göra. Då fete ju lävä ble ett redit
kalas, älla hade förstås di ohänsen/glupp-
ske) bönnarna ble ett mess belättna. Ä de ble
som sagt va te ä kaja för stora pängä.
Sken i slottet hade en späkale som
kav hade slaktat, ä du käpte ja kalve
Ä sin käpte ja hem en massa käll
från slaktrana i Bäkebecksen, ä en del
graja fete en ju ända lövä resa te stan
ä ble. en hel del konert. Ja äkte te stan
mä Antan på slaja, ä vi ble min som bra
i kaja båda två.

Frastan äka va då som kom te me ä
kåde. Då va fyra som kåde kvätsäk
sju kärke en best, en seäde mä oca, ä två

Käde må kaä.

5350

4.

Men då va så sam, ja glände å tala
om då förnämsta - brännvinnit som ja
va åtte i Nöbble Gästgivergår. Då va
ja åtte st paa da färe hjälpt. Ja kapt
fyra kannar å ja hade ott i su kulling
å plät må kantaj ve. Då klaukade
så grannt i den, så då va amäplitt att
ja kunne lilla bli å smakat lit i för-
säj. Ja ta me su liten klauk då å då
så då ja kane nära kemmet så va ja
minspåken rätt så bra i gangan.

Men kem kam ju te sist, å te sist
så kam daen må, nå ja skulle ha mett
hjelpe. Som väl va, så va väat reyslitt
grannt. Då va ändå långt fram i decem-
ber å då bruka då ju ha litt för i reya.

En elvatusu började må å duka
kaffeboät. Di skulle ha kaffe å kakä
å gõt fört, när di kom. Sen skulle di
ha me å brakt ring sen fram på daen.

Skry endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

4

5350

J.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

5

Bert mat kalutisen började då å skran-
 la å denna oppät vägen mat beyn. Då
 va bönäna som började å komma.
 Di kom nästan allihop på en gång.
 Å sen kom August Trisk å Sven Säll
 Karanes må sitta karkeylä. ässa kom
 di andre kararna kar omkring som ingen
 åk hade. Di hade spadar må se, di skulle
 grava omkring stonana så faät som
 bönäna körde. Då ble tjutva mans-
 personä som samlade se i stuan, må alle
 va kommena. Flå va ju inte stala
 te alle, men ja hade tatt ing ett par
 plankä från logbalken å lagt på boken,
 så då ge k redit bla. Må å kong ge omkring
 å se: Vassegaa å kälken te gas å dop-
 pa! å ja för min del fyllede på bra må
 stakvarar i dras kaffekoppa. Ja vurst
 att då va bra om di ble lite lagom glaa
 ingan di började å kåra. Då ble så mår
 lättå föll i dom Rannsta.

5350

6.

Men länge fick di inte hinka se, daena i
septembär å ju så rasas karbu. Å då
dröjde inte så vèrst länge heller förrän
di va i full fläng ute på åkrarna. Du
skalle ha varit sånt välsignat lier
då va i löckan, när alla kajade å stek
å en del kåde som lasinga. Ell pådränge
frå byen, löckte väl att di skulle göra
så mest som möjligt ål me ållesam
ja va fallia. Di kåde i draade skitt.
Ja kåde me som en redi storgaller
den daen. Då fadras ju rent en gods-
ägare å ha fjutan åka i löckan.

De trettisen fick di lovå ha se met
i gen. Di snällaste hestarna fu h stå
kear på åkrarna, men di astyrriaste fick
di ha i frå å bringa framme ve laggån.

Na vaskades så smågås met. Måå hade
jvat en fin avvättning på baret. Då va köll-
ballar kalasälka, stekta vsterbann, inlagda
~~met~~ sill, småsill, fint prä å graft prä
å ja vit allt. Åsså hade kang brägf me-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

6

5350

färsdrecka, utå bår, som kong hade bäst⁷
 äst förut. Asså fest naturligtvis karana nū
 pa sedia supra te maten mā förstās. a
 sen nā di hadde äst, så var dā ut igen
 på akkärn mā karana.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV.

7

Di kade see i ett rök te dess all dā
 ble redit skamt mest. En del vann
 sinca hästa se. Laggän, men en del som
 inte hade få långt hem, kade hem Jam.
 a kom te baka ~~en~~ sen igen te kalasst.
 För si på kätten ble dā rätt kalasst, dā
 dan lissam skulle utgåra betalningen
 för kätningen.

I skänningen kom grannmararna mā
 förning te mā. Dā va inte dōnnānas
 fruntēma som kom utan dā va frun-
 temmān frā småställenā kāravring.
 Skerödans - Agusta hade en stora spile.
 Kapp mā nitā grät a likodant hade
 Svenn-Jaans bling. August Helgens Emma

hade en risgrynspannkaka, och Skanda 8.
på Tråan hade en ⁵³⁵⁰ ostkaka. Di gick
kåksväjen må dom, så måå la mest
Dom. Hång skräpte må dom, så att
di höde att: - Bvaresväl intt ska ni
ta i frå så på på vis, då å då alles fö.
Måå. Men kom hit i man blomman hä.

Di ska då komma nära stöcken frukt
må te me på ätte kalas. Men, som sagt
va ni hade intt skallet ~~frå~~ frå så på
så vis. Ja, så skräpte måå, så di hade
att att, men ällät så visade hang
me Sken jaan ålings grötakopp å sa. Den
snäljapan hang hade gatt kunnat la rå
te å Ta kappen fullä.

Men inge i stuerommet hade
då bådjat å ble fullt ~~utå~~ utå dom
som hade kät å graut. Måå hade
fånt den stora fjatou linjeslampen
så då sa just å trevligt. Å nu dukä-
det baidet på nytt. Na kom den egent-
liga middan.

Då va först patatä a kalustek a
 en del annat sajl, en kan ju inte komma
 i höj all. Asså va då smakarana, kuma
 böna a stada årtå. a så vankades då
 naturligt vis brännvin och sur bärdricka.
 Då pratades a resonerades allis varra.
 Brännvinet gaa ju va de kanna,
 asså va di väl glaa för att inte väsu
 hade gått om styä ve sekelsteftit,
 som di hade förutspått. Kvarna fick
 dettill må brännvin a då fejte puet
 a sepes på dem må. Då va ett redit
 pretaur a stajande. a små hang gick
 omkring a bruket i lo. Parrogoa a ålu
 Då redit målla nu. Håll te god nu
 Sken-Maguis, kan aka inte va hickfärdi
 för att kan bli valda te karkovård.
 - Då kan kan väl inte va, va då
 en atä karna, som sa: Kan kan väl
 hål att di domaste a smariaste

5350

10.

Bönnäsä beia kärkevärden ä nöunde-
män. Di skrattades gill ät kerkhiten.
Nu fuk Karana sjänqua ä (smätnaden
fick lägga sig lite) lite innan ma ä sat-
te fram ätteritlen. Då sa gräten kong
hade föll ä punkhäne ä astekakan,
ärsä hade kong kahl frakt sappa
på pärnabita som kong själva ter-
kat.

Ä ja komma ihäij all karana fuk
föi se ä rimma te gräten, sen när
di skulle ihopa mäden. Ja komma
änne ihäij all poa rim se löngr
sam då haa gill sen dess. Ja komma
ihäij all agut i Hallst, som sa lite
grasse på kärkevärden i Norragän
rimmade så hära:

Den gräten ä keltä i en gryta ä
inte i en bälta
i då haa inte kärkevärden i Norragän

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

10

gjort när vidare hålla.
5350
å ja komma ihåg va kyrkeviden
sorte:

Denna gråten å kakla i en gylfa
å en i en skrapa,
så fåal gråten kom på boät så
bäfte Agust i Saltet å gaga.

Man drossimellan prelade di om allting
mellan kemmel och jord. Om lingsen,
Om den syndis eng Jansen, om Låsemäte-
na som skulle hållas, om prästen å Gu-
set allt. In del bitade spåkhista-
ria å ett par dränga få bysa bäfte å
dra finga krak. Å sen när återåtten va
åten så va de en och annan, som stäm-
de upp en visa må.

De kallt tittiden satte må på fram
kaffe å kakå. Då va nära slut må
brännvinet i kottingen, men noch
resten så te ver sin redi gåk te

Kararna allti.

5350

12

Ja, så lyckad ja dom för all di ha-
da vett snälla i kommit te me i
hjälpst me små i vanna på min jag
att Taj, å sen gick di ut å se till för
sina bästa, di som inte hade vett
hemma små dom förut. De ble ett
skramlaune ok kajtande nå diga
sij isär oppät bysen, gaa som di va
ett all bränninut kavita.

Ja så va då ralia ävå. Å ja komma
anna ikaj, va små pas om kvällen
nå vi hade lagt oss: - Då å då falia
väl att detta ånblika å översträvat.
Nå å de bara frantemåna igu i
~~maru~~ maru, men då gåa väl de små
i korrans hemna.

Ja, så gick då te små med köähyäls
1900. Inte bra ja att då ble små pilliare
å å leja. Men då va ja så att ja fick min
jag vanda i rappst.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

12